

Sundi gjalda eitt ávíst gjald til Kjarnuna har, so er vandi fyrri, at sjálfvörðunarfélagið fer at detta niðurfyrri.

Ti idnaðarfólk fara ikki at gjalda limagjald til tveir stovnar, sum hava somu uppgávu. — Eg rokni við, at idnaðarfélagið tá verður heilt útspælt. Tá verður tað so ein kjarna á Sundi sum úttan reglugerð, ið skal ráða yvir idnaðarfólkum, meðan idnaðarfélagið sum so er ein kooperatión av idnaðarfólkum.

Hvat viðvíkir øðrum virkjum kring landið, sum sambært faldaran skulu hava møguleika at brúka kjarnan, heldur Martin Djurhuus, at tað er ivasamt, hvussu tað fer at rigga

— Tankin er góður, men lat okkum siggja eina reglugerð fyrri kjarnan fyrst.

Vit spurdu síðani skrivaran í Menningargrunninum, hvat nevndin í grunninum sigur um hetta stóra projektið. Hann sigur:

— Nevndin er sera ivingarsom um hesa ætlanina. Nevndin metir, at projektið fer at føra við sær miðsavnan av idnaðinum, og at tað eisini verða trupulleikar á arbeiðsmarknaðinum. Annars var hon nær sagt ovfarin at til frálíka PR-arbeiði, sum Hans Mortensen hevur lagt fyrri dagin í hesum projekti.

Menningargrunnurin og idnaðurin

— Eg trúgvi ikki Hans Mortensen hevur hugsað nógv um júst Menningargrunnin, ti hann kennir helst ikki nógv til arbeiðsgongdina í grunninum, og hvi hann varð settur á stovn.

Menningargrunnurin tekur oftani eina risiko, tá hann lænir út pening. Hetta verður gjørt fyrri at skaffa arbeiðspláss, ið ikki neyðturviliga skulu geva stórt yvirskot.

Kanska Hans Mortensen heldur, at vit nýta ikki nokk av pengum og orku til granskning og forkanning, áðrenn vit lata pengar.

— Men tað hava vit so gjørt í ávísam færum. Tað eru tó ymsar orsøkir til, at virki, sum vit stuðla, ikki ganga, sum tey eiga. M.a. hevur tað stóran týdning, hvør stendur fyrri leiðsluni á einum virki. Har kann Menningargrunnurin ikki blanda seg uppí. Men tað kann kjarnin á Sundi. Hon kann siga: at dugir tú ikki, so skal tú vekk.

— Er tað ein vansi, at tit í grunninum ikki kunnu treyta tykkum, at

leiðslan er í lagi, áðrenn tit lata pengar?

— Jú, men tað stendur ikki í viðtekunum fyrri grunnin. Og kanska gevur ein nevndin alt ov stórt vald, um ein sigur, at hon kann fáa heimild at siga, at hasin og hasin skal ikki leiða virkið. Menningargrunnurin hevur tó gjørt hetta í ávísam færum, tá stóran á einum virki hevur verið rættiliga álvarsom.

Ásanna mistak

— Men Anja, Sally, Hazy og Sjóklæðnavirkið og onnur við fingur hjálp frá Menningargrunninum. Tey kláraðu seg ikki ella bert ana!

— Vit í Menningargrunninum hava ásannað, at vit í Føroyum kunnu ikki kappast við slíkar vørur sum cowboybuksur, sum verða gjørdar í Danmark og Noregi. Har er effektiviteturin so nógv størri.

— Men hevði ikki nógvur peningur verið spardur, um Menningargrunnurin í ávísam mun hevði onkrar av uppgávum hjá eini Sundskjarnu, og hevdu tit ikki tá longu frá byrjan kunnað ásanna, at slík klæðnaframløysla ber seg ikki í Føroyum?

— Tað er rætt.

— Átti grunnurin ikki at fingið betri ráðgevarahjálpi, áðrenn tit jætta slíkar umsóknir?

— Hvat viðvíkir framleiðsluni hjá Hazy og Sjóklæðnavirkinum, so eiga vit ikki ta neyðugu ráðgevingina í Føroyum á tí økinum. Meðan vit inna framleiðslu av tryggjum eru betri fyrri í so máta. Har eru t.d. trupulleikar í løtuni, men teir stava frá tí heita vetrinum í Europa. Ti tær stóru goymslurnar.

Eg skal tó viðganga, at hevdu vit meiri pening til granskning, vørumerking og sölufremjandi tiltøk, so hevði staðið betur til.

Men ein má minnst til, at Menningargrunnurin er ikki komin í gongd fyrr enn hesi seinastu árin, og tað tekur tíð at byggja slíkan stovn upp.

Fleiri pengar til forkanningar

— Men hava tit lært av tykkara mistøkum?

— Ja, so avgjørt. Vit eru meira varnir nú. Tað ber t.d. ikki til at seta fleiri virki av sama slag á einum virki, sum kunnu kappast móti hvørjum øðrum. Tað er sjálvandi sunt við kapping, men ein skal ansa eftir, at tey ikki drepa hvørt annað.

Martin Djurhuus visir eisini til, at Menningargrunnurin nú brúkar meiri

Martin Djurhuus, skrivari í Menningargrunninum: — Eitt frálíkt PR-arbeiði, men ætlanin kann als ikki fremjast úttan stórar broytingar

pening til forkanningar av umsóknunum.

— Hver ger kannningar?

— Hava vit ekspertisuna í Føroyum, so lata vit sjálvandi føroyingar gera hesar kanningar.

— Men hendir tað seg ikki eisini, at føroyingar, sum ikki eru førir fyrri at gera slíkar kanningar, á taka sær at gera tær kortini?

— Tað er komið fyrri, at vit hava fingið skeivar metingar. Ti mugu vit vera varnir. Men eg haldi, at vit kenna tey ráðgevarandi felagini so væl, at vit vita, hvønn dagnaskap tey hava.

Stuðulin til fiskivinnuna burtur?

Martin Djurhuus nevnr síðani ein spurning, sum hann heldur hevur sera stóran týdning í hesum málinum.

— Eg kundi hugsað mær at vita, um idnaðardepilin á Sundi skal grundast á, at tann stuðul, sum í dag verður latin fiskivinnuni framvegis skal latast, tá virkini á Sundi fara at virka. Nógv av virkjum á Sundi koma at vera fiskivinnuvirki. Kunnu tey bera í sær, at stuðulin til fiskivinnuna fellur burtur, so er tað eitt sera áhugavert spurning.

Martin visir á, at virkismiðdepilin á Langa-sandi í Kollafirði er grundaður á, at studningur skal ikki latast til fiskivinnuna.

— Ti haldi eg, at tað er

teimum 40 virkjum.

Men eg má enn einaferð siga, at eg haldi tað er uppgávan hjá idnaðarfelagnum at gera eina slíka kjarnu og orkar felagið ikki, so eigur tað almenna at gera tað.

— Nú hevur Menningargrunnurin idnað, sum sitt arbeiðsøki. Projektið á Sundi hevur verið hildið loyniligt eisini fyrri tykkum. Er tað rætt, at halda slíkt projekt loyniligt fyrri stovnum so sum Menningargrunninum, tá tað kemur at fáa so stóra ávirkan á idnaðargongdina í samfelagnum?

— Vit vistu einki um projektið. Skal ein røkka ta PR-úrslit, sum hann fekk við at halda slíkt projekt loyniligt til tann eina dagin, so er tað helst beint, sum hann hevur gjørt. Men út frá einum menningarsjónarmiði, so haldi eg, at ætlanin ætti at verið lögð fyrri tær ymsu nevndirnar, lögtingið hevur sett og fyrri Idnaðarfelagið.

— Men, leggur Martin Djurhuus aftrat, — mær vitandi er eingin almennur stuðul í projektinum, og ti hevur Hans Mortensen sin fulla rætt at gera tað uppá henda mátan.

— Men heldur tú tað er rætt at prioritera PR-árinid so nógv í sinum projekti, sum fær so stórar avleiðingar fyrri okkum øll!

— Ein faldari er givin út í Suðurstreymi. Kanska hann átti at fevt um alt landið. Men alt í lagi við tí. Eg vóni bert, at hesin faldari kann verða grundarlag undir einum kjati, soleiðis at eitt tilíkt projekt ikki verður skundað í gjøgnum úttan at fólk hevur sagt sína hugsan.

— Men hvat nú um Hans Mortensen ynskir at fáa eitt ja ella eitt nei!

— So einfalt kann tað ikki gerast. Bert talið 40 virki er so mikið høgt, at her er neyðugt við einum kjaki.

— Men eru føroyingar hugaðir at fara í gongd við 40 virki eftir bert fáum árum?

— Tað er stóru áhugi fyrri at byrja idnað í Føroyum. Menningargrunnurin fekk í fjer 355 umsóknir, sum umboða eitt virði uppá 100 mill. kr.

Vit góvu lán til umleið 35–40% av umsóknunum. Men vit hava hvørki tíð ella orku at fara í gjøgnum allar umsóknirnar kritiskt. Høvdu vit tí eina kjarnu ella eitt idnaðarfelag við eini slíkari, sum kundi viðgjørt umsóknirnar, so høvdu vit fingið nógv meira burtur úr hesum 335 umsóknunum enn tær 110, sum vit

hava givið lán til í farna figgarári.

Martin Djurhuus heldur annars fyrri, at idnaðarfelagið átti at sett tíð av til at gjørt eina líknandi ætlan sum hesa á Sundi.

— Men er tað ikki júst hetta sum liggur í idnaðaralitinum?

— Jú, men tað fór til politikararnar. Hevði idnaðarfelagið og -stovan komið við eini slíkari ætlan til teir ymsu figgararstovnarar so kundu vit sett okkum saman og tosað um tað. Eg dugi tó væl at skilja, at Hans Mortensen hevur pengarnar til at gera tað, meðan hvørki idnaðarfelagið ella -stovan hava teir.

— Nógv hevur verið tosað um faldaran. M.a. hevur verið framtí, at hann kundi eins væl verið gjørdur í Føroyum.

— Har má eg siga, at tað var spell at hoyra Hans Mortensen siga, at umrøddi faldarin ikki kann gerast í Føroyum, skal hann hava somu góðsku. Og at tað tá ikki hevði borið til at hildið projektið loyniligt.

Til tað má eg siga, at Hans Mortensen fer ógvuliga skeivur. Ti tað eru vissuliga prentsmiðjur í Føroyum, sum kunnu gera slík arbeiði eins væl ella betur. Og tey gera í dag próvtøkuuppgávur, sum jú eru loyniligar. So hvi ikki eitt loyniligt projekt á Sundi eisini!

— Nú hevur tú funnist rættiliga nógv at hasum projektinum. Hvat gott er so eftir?

— Eg haldi, at hetta projekt er ein ráskitsa, sum er gott upplegg til kjak. Hans Mortensen má gjarna gera ein miðdepil. Men ikki við so nógvum virkjum og ikki á Sundi. Tað skulu heldur ikki vera virki, sum longu eru í landinum. Tey mugu heldur ikki taka grundarlagið undan bygdamenninini. Eitt slíkt projekt kann fáa fólk at hugsa meira um idnað, um sjálva menningina av hesi vinnugrein í Føroyum. Tað er eitt pluss. Í hesum projektinum verður arbeitt við professionalismum í øllum liðum. Lika frá hugskoti til projektering frá tilrættalegging til bygging og frá framleiðslu til sølu. Men so er spurningurin, hvat liggur í útbúgving og skúling. Eg meini, at útbúgving er ein almenn uppgáva.

Harafurtimóti er skúling av arbeiðsfólki kanska ein privat uppgáva. Her hugsar eg um virki, sum hava upplæring av arbeiðsfólki um hendi. Eg veit ikki, um tað er hetta, sum Hans Mortensen hugsar um.